

ORIGINEA MIȘCĂRII BASCE ETA

Cpt.lect.univ.dr. Dorel BUȘE

The Nationalistic Basque Movement appeared as an organized movement when The National Basque Party was found in 1893 by Sabino Arana Goiri, who was under the influence of the Catalan Nationalistic Movement. The Basque Movement perpetuated and consolidated itself as a reaction towards some Nationalistic Basque students and intellectuals, who had their roots in the middle-class with radical perspectives to the Franquist repression. In 1952 a group of intellectuals and students founded the Ekin Magazine which tends to critically study and reflect the past and present of the Basque Movement. Through the use of violence, especially the unfounded violence against civilians, ETA found a permanent place on the top terrorist list, at least from International Rights point of view, becoming well-known by the entire international community.

Mișcarea naționalistă bască a apărut, ca mișcare organizată, odată cu fondarea Partidului Naționalist Basc, în anul 1893, de către Sabino Arana Goiri (1865-1903), aflat sub influența mișcării naționaliste catalane cu care venise în contact în timpul studiilor universitare efectuate la facultatea de drept din Barcelona.

Ideea de bază a lui Arana era că “dacă poporul basc va avea o patrie, va constitui o națiune, și această națiune este incompatibilă cu alte proiecte naționale sau alte identități. Națiunea bască și cea spaniolă se autoexclud reciproc, iar dacă Euskadi face parte din statul spaniol este împotriva voinței sale, fiind cucerit prin forța armelor”¹.

Această idee și multe altele care stau la baza gândirii sale sunt cuprinse în scrierea sa *Ce suntem?*, publicată în Buenos Aires, Argentina, în anul 1965 la editura Sabindiar-Batza².

¹ Joaquin Ruiz Seco (profesor de administrație publică la Real Instituto “ELCANO”), *Aproximacion al terrorismo de ETA y a su entorno; Relacion entre las medidas estatales y la actividad delictiva*, Document intern, Valencia 2005, p. 9.

² El Boleto, La verdad sobre ETA (la web de Angelberto)
www.clientes.vianetworks.es/personal/angelberto/SabinoArana

Iată două dintre ideile radicale exprimate de Arana în această lucrare:

- fizionomia bascului este inteligentă și nobilă, a spaniolului inexpresivă și severă;
- bascul s-a născut pentru a fi stăpân, spaniolul pentru a fi servitor.

O altă lucrare a sa este și *Programul mișcării naționaliste* care este scris în același ton, dovedind dorința de a crea un stat creștin, fundamentalist cum ar fi numit azi, pentru că în acest regulament folosește pentru prima dată sigla *JEL*, *Juan-Goikua Eta Lagi-Zara*, în traducere însemnând “Dumnezeu și Legea Străbună”.

Astfel definea el această lozincă:

- *Juan-Goikua – Bizcaya* va fi catolică, apostolică și romană în toate manifestările vieții sale interne și în relațiile ei cu alte popoare;
- *Eta* – În *Bizcaya* se va stabili o perfectă armonie între religie și politică, între divin și uman;
- *Lagi-Zara – Bizcaya* se va reconstitui liberă. Vor fi reînstate integral toate legile și instituțiile sale tradiționale numite foruri. Vor fi reînstate toate obiceiurile bune ale strămoșilor noștri. Se va constitui, dacă nu exclusiv, atunci în principiu din familii de rasă bască, iar *euskera* va fi limba oficială³.

În concepția sa, politicul va fi complet și necondiționat subordonat religiei, deci translatând în zilele noastre un stat fundamentalist creștin, de tipul celui visat de mișcările fundamentaliste islamice.

Mișcarea bască s-a perpetuat și s-a întărit ca reacție a unor studenți și intelectuali naționaliști baști, cu rădăcini în burghezia mijlocie și vederi radicale, la represiunea franchistă, și, credeau ei, din necesitatea de revitalizare a identității baște în pericol să se piardă din cauza valului de emigranți sosiți aici din motive pur economice.

În anul 1952, un grup de intelectuali și studenți fondează revista *Ekin* orientată către studiul și reflexia critică a trecutului și a prezentului națiunii baște și care avea ca scop crearea în jurul ei de astfel de grupuri de reflexie, grupuri numite *grupurile Ekin* aflate sub patronajul mișcării de tineret a PNV⁴.

În această perioadă a anilor 1950 - 1960 “tinerimea nouă” a PNV primește un sprijin teoretic de primă mână prin publicarea cărții *Vasconia* a lui Federico Krutwig, unde se găsesc primele idei ale viitoarei ideologii a naționalismului radical. Krutwig se rupe oarecum de gândirea lui Arana, pentru că el considera ca element definitoriu al unei națiuni limba și nu rasa, așa încercându-se acreditarea ideii că limba bască este cea mai veche limbă vorbită în Europa.

A doua idee a lui Krutwig era că numai independența poate împiedica deznaționalizarea, iar unicul mijloc prin care se poate împiedica acest lucru

³ Ibidem.

⁴ Jose Maria Garmendia, *La Historia de ETA*, Editura Haranburu, San-Sebastian, 1995, p. 50.

este războiul. “Poporul basc nu numai că are dreptul de a se ridica la arme împotriva deznaționalizării practice de Spania și Franța, dar este și un dat moral de a se opune dezumanizării practice de statele opresoare. Este o obligație pentru toți fiii Euskal Herria să se opună deznaționalizării chiar dacă pentru aceasta trebuie să recurgă la război. Exterminarea conducătorilor și executanților deznaționalizării este o obligație naturală a tuturor bărbaților. Mai bine să mori ca un bărbat decât ca o bestie deznaționalizată de către Spania și Franța”.⁵

Și cum este nevoie de luptători vii și nu de eroi morți, cea mai bună tactică de luptă este terorismul, iar de aici până la “acțiune” factorul definitoriu în diferențierea lor de PNV nu a mai fost decât un pas, asta dacă ținem cont și de conjunctura internațională a momentului când avântul marxist, caracteristic epocii (să nu uităm că și în Franța, o țară democratică față de Spania la acea vreme, marxismul câștiga teren printre tineri, ca să nu mai vorbim de avântul mișcărilor de eliberare națională din Africa, America Centrală sau Asia), găsește un teren fertil în Țara Baștilor și dă ocazia mișcării să împrumute din metodele de luptă ale acestuia, modele de urmat fiind războiul din Algeria și Mao Tzedun.

Asta și pentru că mai mult sau mai puțin, în aceeași perioadă, apăruseră țări independente ca rezultat al așa numitului “terorism revoluționar”, precum Algeria, Tunisia sau Israelul.

Kepa Aulestia caracterizează această atitudine ca fiind tendința tipică a învinsului, a dorinței de revanșă pentru anul 1936, activismul sau acțiunea căutându-și legitimitatea în violență⁶.

În prezent, și din cauza că majoritatea guvernelor democratice care au condus comunitatea, cel puțin de la moartea lui Franco, sunt de orientare naționalistă, mulți baști sunt înclinați să creadă ideea exprimată mai sus, aducând ca argumente date antropologice, istorice sau subliniind diferențele lingvistice încercând să acrediteze printre altele ideea că limba bască, euskera, este cea mai veche limbă vorbită în Europa care a rezistat invaziei triburilor indoeuropene⁷.

Conform declarațiilor organizației însă, ETA a fost în principiu reacția la pasivitatea PNV, care s-a convertit rapid într-un simbol al “renașterii”, ETA intenționând să folosească toate metodele de luptă posibile, convertindu-se într-o autentică mișcare de eliberare. Școlile în limba bască, *ikastolas*, limba bască, teatrul, muzica, syndicatele etc. au fost produsul dinamismului pe care organizația dorea să îl transmită întregii societăți baște⁸.

⁵ Ibidem, p. 32.

⁶ Kepa Aulesia, *Historia General del Terrorismo*, Editura Aguilar, Madrid, 2005, pp. 183 – 189.

⁷ http://www.khg.galeon.com/historia_del_pais_vasco.htm

⁸ <http://www.khg.galeon.com/gatzelera.htm>

Intențiile sunt, în aparență, bune însă prin recurgerea la violență, și mai ales prin violența gratuită împotriva civililor, ETA s-a așezat definitiv pe lista organizațiilor teroriste, cel puțin din punctul de vedere al dreptului internațional recunoscut de întreaga comunitate internațională, din mai multe motive dintre care:

1. pentru a fi recunoscută ca mișcare de eliberare trebuie să aibă o conducere politică și militară responsabile pentru acțiunile desfășurate, ori partidul Batasuna a afirmat că un are nimic comun cu ETA, doar scopul obținerii independenței pentru Țara Baștilor fiind comun;
2. să desfășoare acțiuni militare organizate, ceea ce nu face;
3. să controleze un teritoriu, condiție din nou neîndeplinită⁹.

Convențiile internaționale ulterioare califică drept acțiuni teroriste toate modurile de luptă folosite de ETA: răpiri, amplasarea de bombe în spații publice etc.

⁹ Vasile Crețu, *Drept Internațional Public*, Editura Fundației „România de Măine”, București, 2002, p. 81.